

Spoštujmo vzgojitelje

V neki srednji šoli v Rimu se je te dni zgodilo, da je ravnatelj za dva dni izključil od pouka 16-letno dijakinjo, ki je kljub ponovnemu opozorilu prihajala v šolo še vedno s pobarvanimi vekami. Zadeva pa je vzbudila v tisku in javnosti tak odmev, kakor do bi šlo za bogvekakšno stvar. Dnevnik — tudi največji — so prinašali članke o njej in slike tistega dekletca na prvi strani in pod tako debelimi črkami, kakor jih ne uporabljajo niti za mnoge mednarodno važne zadeve. Neki liberalni poslanec je naslovil zaradi tega celo vprašanje na ministra za prosveto, kakor da se je zgodila tisti dijakinji velika krivica in kakor da bi se moralo vesoljno italijansko šolstvo čutiti krivo, ker jo je poslalo na dvodnevne prisilne počitnice.

Vse skupaj je zelo značilno za današnje razmere v Italiji. Nedvomno se vsakdo zaveda, da je ta zadeva tako ničeva, da v resnici ne bi zaslužila niti najmanjše pozornosti zunaj tiste srednje šole same. Toda listi so v svojem iskanju senzacij in dražljivih zadržev, s katerimi bi si radi pridobili čimveč brancev, naravnost brezvestno in divje na stalnem lovu za »senzacijami« te vrste. In tako so pač razpihnili vso zadevo v javen »problem«, medtem ko so liberalni parlamentarci v svoji demagoški težnji po popularnosti zgrabili zadevo in skušali kovati iz nje politični kapital ter jo celo izkoristiti proti vladi, češ, poglejte, prosvetno ministrstvo in vlada (če ne vsa sredinsko-leva koalicija) dovoljujeta, da gimnazijski ravnatelj krivično preganjajo učenke s pobarvanimi vekami.

Pri tem, kot se zdi, nihče od tistih, ki so zadevo razpihovali in skušali napraviti iz mlade spogledljivke junakinjo, ni pomislil na usodo in poslanstvo šole in na vlogo vzgojiteljev in javnosti in v nasproti njihovi dijakom. Zdrava pamet bi morala vsakomur povedati, da šestnajstletnim dekletom pač ne bi bilo treba prihajati v šolo s pobarvanimi očmi in da bi morali biti v prvi vrsti starši tisti, ki naj bi to preprečili. Ali si prihajajo šestnajstletnice v šolo iskat moža ali zapeljevat svoje profesorje ali kolege? Če jim je do tega, da izžarevajo okrog sebe samo erotično privlačnost, potem jim pač ne bi bilo treba hoditi v šolo, ampak naj bi jo preizkušale drugje, ali vsaj na drugih krajih in ne v šoli, saj šolskih dni je tako malo, da bi jim morala biti taka omejitve znosna.

Dijaki bi morali čutiti spoštovanje do svojih vzgojiteljev in ti bi morali imeti dovolj avtoritete, da zagotovijo v šoli pravo šolsko vzdušje. Žalostno je, da ni tako in da

(Nadaljevanje na 2. strani)

USTANOVITEV ENOTNE SOCIALISTIČNE STRANKE

Socialistični ustanovni občni zbor je v nedeljo, 30. oktobra, soglasno potrdil združitev socialistov in socialdemokratov v novo enotno socialistično stranko. Poleg ogromne večine članov obeh socialističnih strank so v novo politično organizacijo vstopili tako imenovani »socialisti brez izkaznice«, ki so se zbirali okrog revije »Critica socialista«, nekaj bivših komunistov in močna skupina intelektualcev.

Za predsednika nove stranke je bil s ploskanjem izvoljen Pietro Nenni, sedanjí podpredsednik vlade in eden najstarejših ter najbolj znanih italijanskih politikov. Glavna politična tajnika sta poslanka De Martino in Tanassi, njegova namestnika pa poslanka Brodolini in Cariglia.

Občnemu zboru so prisostvovali predstavniki mnogih evropskih socialističnih strank in sam predsednik Socialistične internacionale Pitterman. V svojem pozdravnem govoru je ta dejal, da je ustanovitev nove stranke »zgodovinski dogodek« ne samo za Italijane, »ampak za socialiste vsega sveta«. Zborovanja se je udeležilo tudi zastopništvo jugoslovanske Socialistične zveze delovnega ljudstva, ki ga je vodila Vida Tomšič.

V svojem programskem govoru je Pietro Nenni med drugim poudaril, da hoče nova stranka še dalje sodelovati v sredinsko-levi vladi s Kršč. demokracijo, a zahteva, da se do konca sedanje zakonodajne dobe izvede ves program, kot je bilo sklenjeno ob sestavi koalicijske vlade. Če bi se to ne zgodilo do leta 1968, ko parlamentu poteče mandat, se bodo socialisti smatrali razrešene sprejetih obveznosti. Nenni je naglasil, da se nova stranka sklicuje na svoj ideološki izvor in svojo preteklost, vendar hoče ta izvor in preteklost vskladiti s sedanjo stvarnostjo. V tej zvezi je omenil izjavo laburističnega prvaka Wilsona, ki je pred kratkim dejal, da socialisti ne morejo najti odgovora na številna vprašanja današnje družbe na »londonskem pokopališču Highgate, kjer je že skoraj sto let pokopan Marx«.

O komunistih je Nenni dejal, da je njihovo gibanje po vsem svetu v krizi, kar se odraža tudi v italijanski komunistični stranki, »že deset let — je poudaril — italijanski komunisti ne znajo ali ne morejo sprejeti zaključkov in zahtev revizionizma«. Zato je Nenni naglasil, da si bo enotna socialistična stranka prizadevala, da postane politična organizacija celotnega italijanskega delovnega ljudstva. Stranka si bo dalje prizadevala, da bo vodila ostro kritiko do kapitalistične družbe. Njen končni cilj pa

je zgraditev socialistične družbe ob spoštovanju svobode in demokracije.

Računajo, da je ustanovnemu občnemu zboru prisostvovalo od 20 do 30.000 ljudi.

Zaključna faza socialistične združitve je povzročila mnogo komentarjev v vsem italijanskem političnem življenju. Ustanovni občni zbor nove stranke je pozdravil s posebnim pismom predsednik republike Saragat, ki je ob tej priložnosti poudaril nenadomestljivo vlogo političnih strank v vsem državnem in družbenem življenju. Pozdravno brzojavko je poslal tudi ministrski predsednik Moro.

Glede na izjave nekaterih socialističnih prvakov, češ da sta Kršč. demokracija ali vsaj del njenega vodstva kriva, da se program sredinsko-leve vlade prepočasi izvaja, pripominjajo vodilni demokristjanski krogi, da so za zamudo v izvajanju programa odgovorni tudi socialisti. V zadnjih mesecih — naglašajo demokristjani — so se socialisti pečali bolj z notranjimi problemi svoje stranke in z vprašanjem socialistične združitve kot z vprašanji, ki zadevajo izvajanje vladnega programa. Demokristjanski politični tajnik Rumor pa je na volilnem zborovanju v Trstu odločno zavrnil očitek, češ da njegova stranka baje teži po hegemoniji nad celotnim italijanskim političnim življenjem. »Dokler bo relativna večina italijanskih volivcev — je dejal Rumor — zaupala svoj glas Kršč. demokraciji, je jasno, da bo ta stranka imela pravico do ministrskega predsednika, ki je po ustavi pred parlamentom odgovoren za celotno politično usmeritev vlade.« Zaradi sedanje porazdelitve političnih sil v državi ostane Kršč. demokracija še vedno temelj vsega italijanskega življenja — je dejal Rumor.

Socialistična združitev je, kot je razumljivo, izzvala ostro reakcijo pri komunistih, saj je bilo o njih mnogo govora tudi na občnem zboru v Rimu. Glavni očitek komunistev je, da ne gre za socialistično, temveč za socialdemokratsko združitev, češ da so v novi stranki prevladala stališča socialdemokratov. Glavna tarča komunističnih napadov je Nenni, kar se nam zdi precej neresno, saj je vsakomur znano, da politična linija kake stranke ne more biti odvisna od ene same osebe, tako bi bila še najsposobna. Komunisti napovedujejo sedaj, da bodo razpihovali razna nasprotstva v novi socialistični stranki, kar naj bi pripomoglo, da bi ne ostali izolirani od italijanskih socialističnih delavskih množic.

Že iz tega izhaja, da je bila socialistična združitev pomemben dogodek in da bo morda bistveno vplivala na bodoči razvoj državnega in družbenega življenja v Italiji.

RADIO TRST A

• NEDELJA, 6. novembra, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve v Rojano; 9.05 Godalni orkestri; 10.15 Poslušali boste...; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Petnajstletni kapitan«. Napisal Jules Verne. Sesti in zadnji del; 12.00 Nabožna glasba; 12.15 Vera in naš čas; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj...; 15.00 S pesmijo naokrog; 15.30 Ivan Pregelj: »Tolminci« (13): »Smrt«, v priredbi Martina Jevnikarja. Režira Jože Peterlin; 17.15 Obisk v diskoteki; 18.00 Koncert v miniatuiri; 19.15 Nedeljski vestnik. Urednik: Ernest Zupančič; 19.30 Napevi iz vseh dežel; 20.30 V ritmu valčka; 21.00 Kromatična fantazija; 22.00 Nedelja v športu; 22.10 Sto let komorne glasbe v Furlaniji; 22.35 Francoske popevke; 22.45 Antologija jazza.

• PONEDELJEK, 7. novembra, ob: 12.15 »Hinko Dolenc«, pripravil Franc Orožen; 13.30 Priljubljene melodije; 17.20 Zabavali vas bodo; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 George Gershwin: Koncert v f duru za klavir in orkester; 19.15 Vinko Beličič: »Ivan Cankar, dramatik in kritik«; 19.30 Zaploskajmo; 20.35 Italijanski pentagram; 21.00 Kulturni odmevi; 21.30 V plesnem ritmu; 22.30 Slovenske skladbe za violino in klavir. Risto Savin: Dva intermezza. Izvajata violinist Slavko Zimšek in pianist Marijan Lipovšek; 22.40 Južnoameriški odmevi.

• TOREK, 8. novembra, ob: 12.00 Iz slovenske folklorne; Lelja Rehar: »Na semenj svetega Martina«; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Glasba za vaš transistor; 18.30 Iz niza javnih koncertov Radia Trst v sezoni 1956-66. Baritonist Dario Zlobec, pri klavirju Andro Giorgi; 19.15 Plošče za vas. Pripravil Danilo Lovrečič; 19.35 Zvoki, uglaseni za temo; 20.35 Leoš Janáček: »Zadeva Makropoulusa«, opera v treh dejanjih; 22.20 Motivi, ki vam ugajajo; 22.45 Črni cvet, jazzovska revija.

• SREDA, 9. novembra, ob: 12.15 Pomenek s poslušavkami; 13.30 Glasba iz filmov in revij; 17.20 Zabavali vas bodo; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Michael Haydn: Koncertantni kvintet, op. 88; 19.15 Higiena in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 19.30 Zbori Julijske krajine in Furlanije; 20.35 Simfonični koncert. V odmoru (približno ob 21.05) Knjižne novosti: »Karel Mauser: Ljudje pod bičem — III. del«, ocena Martina Jevnikarja; 22.45 Sentimentalne pesmi.

• CETRTEK, 10. novembra, ob: 12.15 Znanost in tehnika; 13.30 Glasba po željah; 17.20 Glasba za vaš transistor; 18.30 Bogo Leskovic: Partita za komorni orkester. Orkester »Alessandro Scarlatti« Italijanske Radiotelevizije iz Neaplja; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 19.30 Plošče, ki so mladim všeč; 20.35 »Bolna pisateljica«. Detektivka, napisal Roberto Cortese, prevedel Martin Jevnikar; 22.00 Harmonija zvokov in glasov; 22.35 Slovenski solisti.

• PETEK, 11. novembra, ob: 12.15 Med tržnimi stojnicami; 13.30 Glasbeno potovanje okoli sveta; 17.20 Zabavali vas bodo; 18.00 Ne vse, toda o vsem; 18.30 Znanj dirigenti in skladatelji v Trstu; 19.00 Skladbe davnih dob; 19.15 Moj prosti čas; 19.30 Najnovejši uspehi; 20.30 Koncert operne glasbe; 21.55 Zvočna paleta; 22.45 Magija glasbil v jazzu.

• SOBOTA, 12. novembra, ob: 12.00 Kulturni odmevi; 13.30 Semenj plošče; 15.00 Glasbena oddaja za mladino, pripravila Dušan Jakomin; 16.00 Volan; oddaja za avtomobiliste; 16.20 Pregled italijanske dramatike. Pripravila Josip Tavčar in Jože Peterlin. Druga oddaja; 17.20 Skala in ladja, komentarji o dogodkih po koncilu; 17.30 Lepo pisanje, vzori in zgledi mladega rodu. Pripravil Rado Bednarik; 18.30 Panorama jazza; 19.00 Pojeta Betty Curtis in Lado Leskovic; 19.15 Družinski obzornik: »Razmerje med starši in odraslimi otroki«, ureja prof. Ivan Theuerschuh; 20.35 Teden v Italiji; 21.00 Za smeh in dobro voljo. Besedilo Danila Lovrečiča; 21.30 Vabilo na ples; 22.30 Za prijeten konec tedna.

TEDENSKI KOLEDARČEK

6. novembra, nedelja: Lenart, Ladislav
7. novembra, ponedeljek: Zdenka, Engelbert
8. novembra, torek: Bogomir, Bogo
9. novembra, sredo: Nevenka, Orest
10. novembra, četrtek: Andrej, Golobica
11. novembra, petek: Martin, Davorin
12. novembra, sobota: Emil, Avrelj

OB GROBOVIH...

Te dni so gorele lučice na grobeh, iz vernih src so se dvigale molitve za mir in vstajenje dragih rajnih. Saj iz smrti raste tudi življenje in vstajenje. Ta zavest je utrjena v srcih vseh živih, ne samo kristjanov, marveč tudi drugih vernikov in ni samo od včeraj, ampak že od prvih vekov človeškega roda.

Spričo veličastja smrti potihne sovraštvo; v objemu smrti so vsi eno, oblastniki in podložniki, reveži in bogatini. Veličastje smrti pa veže preko grobov ljubezen živih do dragih umrlih.

Pri vseh narodih vseh časov so bile ustajljene navade za spomin rajnih. Nekatere groteskne in vznemirljive, večina pa spoštljive, in v versko čustvovanje poglobljene.

Že stari narodi so versko skrbeli za grobove pokojnih. Faraoni so si gradili piramide za nagrobne. Se več pa veljajo skromni grobovi, z molitvijo in solzami o-

šeni. Imeti zapuščen grob ali biti brez njega je pa pomenilo že za Sofoklejevo Antigono neizmerno tugo. Stari Rimljani so obhajali spomin mrtvih sorodnikov, parentalia, med 12. in 23. februarjem. Zadnji dan se je zbralo vse sorodstvo na ogrobnji pojedini, caristia imenovano. Ta običaj se je ohranil v sredozemskih deželah še do danes. Pri nas spominjajo manj »prešce« in »vahtič«. Vah-tič« ali spomini vernih duš se je začelo obhajati v novembru na dan po vseh svetih. Upeljal ga je papež Gregor IV. v 9. stoletju na pobudo cesarja Ludvika Pobožnega. V naslednjem stoletju so ga obhajali po prizadevanju benediktincev po vsej krščanski Evropi. Kot praznik katoliške Cerkve se pa omenja v 14. stoletju.

Spomin na vse, ki so šli pred nami v večnost, ni prvotna le krščanska navada, marveč je splošno človeški čut oddolžitve vsem, ki so se žrtvovali kakorkoli in umirali, da živijo njih poznejši rodovi.

In šli so pred nami dedje in očetje; možje, ki so tkali zlato nit narodne kulture; mladci, ki so življenje darovali za svobodo bratov. Vsem tem gorijo lučke na grobovih in se dvigajo molitve kot kadilo v nebo, naj jim ne bo snivanje do vstajenja pretežko.

PRIZNANJE U THANTU

Glavni tajnik Organizacije združenih narodov U thant je prejel zadnje dneve dvojne priznanj za svoje mednarodno delovanje.

Prejšnjo soboto so mu podelili »svetinja Hugona Grotiusa«. Holanec Grotius (1583-1645) velja za utemeljitelja mednarodnega prava. Kolajno, ki se po njem imenuje, dobijo le redke osebnosti, ki se trudijo za uveljavljanje mednarodnega prava v duhu človečanskih pravic.

Drugo priznanje mu je pa izglasovala v torek glavna skupščina OZN, ko mu je soglasno podaljšala tajništvo najvišje mednarodne organizacije do 22. decembra, ko bo končano letošnje zasedanje. U Thant se je zahvalil za priznanje in je namignil, da bi bil mogoče voljan sprejeti mandat še za tri leta, ker mu službena doba poteče prav danes. Pripomnil pa je, da bo odvisna njegova dokončna kandidatura predvsem od razvoja dogodkov v Aziji.

Hudi nalivi in usadi so zahtevali ob koncu prejšnjega tedna v italijanski pokrajini Campaniji šest smrtnih žrtev. Voda je poškodovala tudi dve tovarni, v katerih dela 600 delavcev.

Nenaden mraz je zajel v nedeljo velik del Evrope. Temperatura je padla povprečno za 10 do 15 stopinj. Vrhovi v Alpah se blešče v belini novozapadlega snega.

Pri Tuzli v Bosni je zdrknil avtobus, v katerem se je peljalo 45 šolarjev z izleta v Sarajevo, po trčenju z vojaškim tovornikom v prepad. Ubiti so bili dva otroka, učiteljica in še neka ženska. Mnogo otrok se je hudo poškodovalo. Ena deklica je pozneje umrla v bolnišnici.

Izdajatelj: »Novi list« d. z o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

SPOŠTUJMO VZGOJITELJE

(Nadaljevanje s 1. strani)

lahko, ob sokrivdi brezvestnih listov, lahko-miselna frklja terorizira profesorski zbor svoje šole in sproži celo tiskovno gonjo proti nekaj pametnim vzgojiteljem, ki so ji skušali stopiti na prste. Pisali smo že o sistematičnem razvemanju seksualnega in erotičnega vzdušja v javnosti. Ta zadeva v Rimu samo potrjuje, da je zavzelo to erotično vzdušje tak obseg in da je zadobilo tako važnost, da bi se mu moralo podrediti vse drugo, tudi šola in vzgojiteljska avtoriteta.

Toda kakšne bodo generacije, ki bodo prihajale iz takih šol?

Nedvomno je zadeva s tistim dekletom v Rimu simptom hude degeneriranosti javnega življenja v Italiji in zmedenosti, ki je zavladala v velikem delu italijanske javnosti glede moralnih načel.

Ameriška politika v slepi ulici

V torek, na praznik južnovietnamske republike, so vietkongovci prvič direktno s 75-milimetrskimi topovi obstreljevali središče Saigona, pri čemer je našlo smrt 13 ljudi, med njimi pet Američanov in en katoliški duhovnik, ki ga je granata ubila v cerkvi med službo božjo. Skoraj 40 ljudi je bilo ranjenih. Granate so padle tudi na množico, ki je prisostvovala vojaški parad. Kot menijo, so streljali vietkongovci s topovi z nekega otočka, oddaljenega poldrugi kilometer od Saigona, kar dokazuje, da je obrambno in varnostno omrežje okrog južnovietnamske prestolnice sorazmerno šibko. Poleg tega so vietkongovci isti dan napadli z minami tudi dva ameriška minolovca na reki Mekong in enega potopili. Američani pa so potopili v bitki v delti Mekonga nad 60 vietkonških džunk.

Spričo tega ni čudno, da so na ameriškem obrambnem ministrstvu v Washingtonu izjavili, da bodo v prihodnjih tednih še okrepili ameriške sile v Južnem Vietnamu. Bajе bodo še v prihodnjih dveh mesecih poslali v Korejo eno celo divizijo s pomožnimi oddelki, skupno okrog 46.000 mož. Tako bodo znašale ameriške sile v Južnem Vietnamu ob koncu leta 382.000 mož, medtem ko znašajo trenutno 336.000 mož, brez 55.000 mornariških strelcev, ki služijo na ladjah 7. ladjevja. Pred enim letom je bilo Američanov v Južnem Vietnamu 148.000. To dokazuje, kako naglo in odločno so Združene države večale svoj kontingent v tej deželi in koliko jim je do tega, da bi vojno čimprej dobile ali vsaj izsilile tako odločitev, ki ne bi bila nečastna zanje, pod čemer je mišljen predvsem mirovni sporazum. Zanimivo je, da niso imele nikoli toliko sil niti na Koreji, kjer je znašal ameriški kontingent največ 327.000 mož. Tudi iz tega se vidi, kakšen pomen ima danes zanje Južni Vietnam.

Kljub izredni vojaški zavzetosti in napotom Združenih držav v Južnem Vietnamu pa se vedno bolj kaže, da bi bila ameriški vladi — kot vsemu ostalemu svetu — sporazumna rešitev vendarle ljubša kakor nadaljevanje vojne, tudi če bi se ta končala končno z ameriško vojaško zmago. Taka zmaga bi namreč mogla politično le malo pomeniti in bi za trajno vezala ameriške vojaške sile, denar in politiko na Južni Vietnam, ker bi bila ta dežela kljub temu v večni nevarnosti, da se znajde spet v vojni. Sporazum pa bi verjetno za daljšo dobo stabiliziral položaj in sprostil ameriške energije za druge naloge, tako v Aziji kot v ostalem svetu, ki bi prinašale Združenim državam več simpatij in zadoščenja.

Žalostno pa je, da so se znašli Američa-

KRATKE NOVICE

Na posvetovanju v Lizboni je bilo sklenjeno, da se odložijo pogajanja za spojitve obeh zahodnoevropskih gospodarskih skupnosti, SED in EFTA, do jeseni prihodnjega leta, ko bodo končana pogajanja o Kennedyevi rundi.

V norveških teritorialnih vodah opažajo podmornice neznane narodnosti. Ta mesec so že precejkrat opazili neznane podmornice tudi v švedskih vodah. Sučejo se v bližini norveških in švedskih obalnih obrambnih naprav.

ni glede Južnega Vietnama v slepi ulici, iz katere nikakor ne najdejo izhoda. Delno po krivdi Ho Ci Minha in Kitajske, ki še vedno nočeta slišati o pogajanju in hočeta iziti iz tega boja kot jasna zmagovavca, delno pa zaradi negibnosti in zaplankanosti same ameriške politike, ki togo vztraja pri svojih konceptih, tudi če se izkažejo za zgrešene. Drži se jih kakor vlak tračnic in vozi po njih naprej, tudi če vodijo v tak neizhoden položaj, v kakršnem so se znašle Združene države v Vietnamu. Zgrešena je predvsem vsa ameriška politika do Kitajske, ki je najprej pasivno gledala, kako je Mao Tse Tung osvajal vso deželo, nato pa se je z vso ihto zavzemala za porazenca Čang Kaj Seka, ko je bilo jasno, da je izgubil bitko; nato pa se je trdovratno upirala vsakršni vključitvi Kitajske med Združene narode in vsakršnemu konstruktivnemu dialogu z njo ter jo je bojkotirala na vseh terenih. Isto napako je napravila ameriška politika glede Kube, ko najprej ni verjela v Castrovo zmago in je podpirala njegovega nasprotnika, nato pa ni znala navezati stikov s Castrom in je mislila, da lahko vse doseže samo s pritiskom in sankcijami.

Johnsonovo potovanje v Manilo je pomenilo poskus, sprožiti neko pozitivno in konkretno pobudo za pomirjenje v Aziji, in odmev te pobude je predlog filipinskega predsednika Marcosa za sklicanje vseazijske konference za mir v Vietnamu. Vendar pa se zdi, da od te strani ni pričakovati rešitve tega problema in Kitajci so dali to že vedeti, ko so ponovno poudarili svoje nasprotovanje mirovnim pogajanjem.

Ključ do miru v Vietnamu je najbrž v rokah Sovjetske zveze.

SO PRIJELI UGRABITELJE MONS. USSIA?

Španska policija je aretirala te dni v Madridu pet mladih ljudi, ki so pripadali neki protifrankistični anarhistični organizaciji. Španske oblasti so objavile uradno poročilo, ki pravi, da je teh pet mladincev, med katerimi je tudi neko dekle, spadalo k skupini, ki je letos aprila organizirala v Rimu ugrabitev monsijora USSIA, cerkvenega svetovalca španskega veleposlaništva v Rimu. Petorka je baje nameravala ugrabiti zdaj tudi neko važno tujo osebnost v Madridu. Vsi živijo v Parizu, od koder razpreda svojo dejavnost anarhistična skupina, ki se imenuje »Prvi maj«. V madridskem stanovanju petorke so baje našli orožje in ponarejene dokumente. Vseh pet bo sodilo vojaško sodišče.

V Madridu pa je dva tisoč študentov demonstriralo na shodu, ki so ga sklicali v znak protesta proti omejitvenim ukrepom, katere so sprejele frankistične oblasti proti študentom. Več madridskih intelektualcev je poslalo zborovalcem vzajemne brzojavke.

Ni dvoma, da je Španija zrela za velike notranje spremembe in da bo pritisk novih sil prej ali slej prebil jez Francove diktature.

TEČAJ ZA VZHODNA LITURGIČNA VPRAŠANJA TER ZA RUSKI JEZIK IN RUSKO KNJIŽEVNOST

bo v **Vzhodnem domu v Trstu** (ul. delle Doccie 38, tel. 73-32-72) od novembra do konca aprila. Lekcije bodo ob torkih popoldne (1. skupina) in ob petkih zvečer (2. skupina). Vpisnina in prispevek za stroške: 3.000 lir, za dijake polovično.

Prijaviti se je treba do 6. novembra na sedežu ali pri sestrah, ul. delle Doccie 34 (tel. 95-575).

15

Pokristjanjenje Slovencev

N. H.

Prav koranti so tudi še dokaz več, da je bila prvotna domovina Slovencev Skandinavija, nekje, kjer so bili v stiku s poznejšimi Norvežani, ker so ravno norveški Vikingi hodili v boje z rogovi na glavi. To se je sicer dogajalo nekaj stoletij pozneje, a ni dvoma, da je bila ta navada mnogo starejša in da je bila splošno udomačena — ali celo še bolj razširjena — tedaj, ko je prebivalo v Skandinaviji še »solvendsko«¹ ljudstvo.

Samo kot golo hipotezo, brez možnosti in namena, da bi dokazoval njeno verjetnost, naj omenim še misel, da ni izključeno, da se tudi v imenu Goti skriva samo prvotni izraz korant, okrnjen v času in tujih ustih. Neko liko bi cikala nanj beseda Katalonija, ki so ji, kot znano, dali ime Goti.

Tudi v slovenskem ljudskem verovanju (vražjeverstvu) in v slovenskih ljudskih pesmih je zapustila vera v boga Koranta močne sledove. Nedvomno izvira še iz poganskega časa v Skandinaviji ljudsko verovanje, da so nekateri koren čudodelni, da imajo čudežne zdravilne lastnosti ali take, ki pospešujejo plodenje in pomagajo v ljubezenskih stiskah, ker je Korantova moč v njih posebno živa. V pesmi »Mlada Zora«² ma »žlahten koren«³ tako moč, da napravi mlado Zoro dozdevno mrtvo, ko si ga je djala pod jezik, in da je spet oživela, ko ji ga je »kraljič mlad«⁴ vzel izpod jezika. Vendar se je njuna ljubezenska zgodba končala, kot znano, žalostno, z bojem med Zorinima bračoma in kraljičem, v katerem je bil kraljič ubit. Pesem se končuje z

lepima, melodioznima in pomenljivima verzoma:

To storil je neznan koren,
neznan koren, koren lečen!

Raznih korenov in zelišč, katerim so Slovenci nekaj pripisovali čudodelno moč — in to ljudsko verovanje gotovo še zdaj ni čisto izginilo — je toliko, da je nemogoče, da bi se podrobneje spuščali v to. Če so ženske s pravičnimi obredi in o pravem času izkopale določne korene, zlasti veliki koren (Inula helenium L.), cepetec (Orchis L.) ali Marijine lasce (Adiantum aureum) in jih sežgale ali nastrgale, se moški, ki so ga imele v mislih, ni mogel upirati njihovemu čaru. Koren je čudno skakal v peči sem in tja, »nedvomno gnan od vraga«, kot je zapisal Davorin Trstenjak v Slovenskem Glasniku 1859.

Še več je bilo seveda korenov in zelišč, ki so preganjali ali zdravili bolezni in varovali pred drugimi nesrečami. Poseben obredni pomen je moral imeti v davnih časih hren, saj ga je obdržal nekaj še v krščanskih velikonočnih navadah na Slovenskem in je pod svojim slovenskim imenom prodril kot dodatek k velikonočnim mesnim jedem, h klobasam ali k šunki (obe besedi sta skandinavski) tudi k sosednim narodom. Najbrž so mu starodavni Slovenci pripisovali življenjske pospešujočo moč zaradi njegovega draž-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Tržaškega

LISTI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA UPRAVNE VOLITVE

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA TRŽAŠKI OBČINSKI SVET

1. SIMČIČ TEOFIL - Trst
2. DOLHAR RAFKO - Trst
3. STOKA DRAGO - Trst
4. KOSUTA VIKTOR - Sv. Križ
5. DANEV ROBERT - Sv. Križ
6. SEDMAK MARIO - Sv. Križ
7. STEFANČIČ FRANC - Sv. Križ
8. KALC ALOJZ - Prosek-Kontovel
9. STARC MILAN - Prosek-Kontovel
10. STOKA LJUBO - Prosek-Kontovel
11. UKMAR ALOJZ - Prosek-Kontovel
12. BANDELJ SERGIJ - Opčine
13. SOSIČ MILAN - Opčine
14. SOSIČ ZORAN - Opčine
15. CUK MARIO - Trebče
16. MARC vd. MUŽINA ANGELA - Gropada
17. KRIŽMANČIČ ALOJZ - Bazovica
18. KRIŽMANČIČ VINCENC - Bazovica
19. SKRINJAR STANKO - Lonjer
20. LAVRENCIČ JUST - Katinara
21. NADLIŠEK MARCEL - Katinara
22. BAJC MARIJAN - Sv. Marija Magd.
23. DEBELIS ALOJZ - Kolonkovec
24. FONDA PAVEL - Škedenj
25. SANCIN JOSIPINA - Škedenj
26. MIKULUS VALERIA - Sv. Jakob
27. PODGORNİK LEOPOLD - Sv. Jakob
28. GERDOL JOŽKO - Rocol
29. BAK ANTON - Sv. Ivan
30. KOKOROVEC MARINO - Sv. Ivan
31. MARC RUDOLF - Sv. Ivan
32. MLJAČ RUDOLF - Sv. Ivan
33. MIROŠIČ por. KOCIJANČIČ JOSIPINA - Sv. Ivan
34. ŽERJAL FRIDA - Sv. Ivan
35. RUDOLF SAŠA - Škorklja
36. STARC ANDREJ - Škorklja
37. ŽAGAR JOSIP - Rojan
38. SELJ ADRIJANA - Rojan
39. PERTOT ANTON - Barkovlje
40. ČERNE DUŠAN - Trst
41. ČERNIGOJ JOSIP - Trst
42. FLAJBAN MIHAEL - Trst
43. KOLLWITZ SALVATOR - Trst
44. KOPITAR por. OFFIZIA STANA - Trst
45. MOČNIK SILVESTER - Trst
46. UDOVIČ PETER - Trst
47. VALENČIČ LIVIJ - Trst

KANDIDATI SLOVENSKE SKUPNOSTI ZA POKRAJINSKI SVET

1. okrožje RUDOLF SAŠA
2. " TERČON JOSIP
3. " FLAJBAN MIHAEL
4. " KOKOROVEC MARINO
5. " DOLHAR RAFKO
6. " MOČNIK SILVESTER
7. " BANDELJ SERGIJ
8. " JEŽ JANKO
9. " BERNHARDT EDI
10. " ŠTOKA JERNEJ
11. " MLJAČ FRANC
12. " LOGAR ALEŠ
13. " ŠTOKA LJUBO
14. " SKRINJAR STANKO
15. " BAJC MARIJAN
16. " SIMČIČ TEOFIL
17. " ČERNE DUŠAN
18. " MARC RUDOLF
19. " SOSIČ MILAN
20. " STARC MILAN
21. " SOSIČ ZORAN

Devin-Nabrežina - RUDOLF SAŠA
Milje - TUL ALOJZ
Dolina - TUL ALOJZ

Za tržaške občinske volitve, ki bodo 27. in 28. novembra hkrati s pokrajinskimi volitvami, je bilo doslej predloženih skupno devet kandidatnih list. Konec prejšnjega tedna so predložili seznam kandidatov Slovenske skupnosti, Kršč. demokracija in mišvska stranka. Lista Slovenske skupnosti bo za volitve v novi tržaški občinski svet na šestem mestu na glasovnici.

Devet kandidatnih list je bilo predloženih tudi za volitve v pokrajinski svet. Lista Slovenske skupnosti bo na glasovnici zavzemala osmo mesto.

V primeri z zadnjimi občinskimi in pokrajinskimi volitvami je torej nekaj kandidatnih list manj. Največjo novost predstavlja enotni nastop socialistov in socialdemokratov, kar je posledica socialistične združitve in ustanovitve nove enotne socialistične stranke.

Rok za predložitev kandidatnih list je potekel v sredo, 3. t. m.

Nabrežina:

POČASTITEV PADLIH

Devinsko-nabrežinski župan je dne 1. t. m. v spremstvu zastopništva občinskega sveta počastil spomin padlih v narodno-osvobodilni vojni in položil venec na spomenike padlim, ki so postavljeni po raznih vaseh v občini.

Živahno športno udejstvovanje

Nabrežinska mladina, zlasti dijaška, je poskrbela, da se je odpravilo mrtvilo, ki je pri nas dolgo vladalo na vseh področjih društvenega udejstvovanja. Novi odbor prosvetnega društva »Igo Gruden« je najprej obnovil kulturno-prosvetno delovanje, v zadnjih mesecih pa se je mladina živo angažirala v športnem udejstvovanju, in sicer v okviru 9. slovenskih športnih iger.

Tudi na tem področju je nabrežinski »Sokol« — tako je ime športnemu društvu, ki deluje v okviru prosvetnega društva — dosegel prav lepe in povsem zadovoljive uspehe.

Zato mladinci in mladinke zaslužijo vse priznanje in jim želimo še mnogo nadaljnjih uspehov. V tej zvezi moramo omeniti, da si je mladina že skoraj zgradila z lastnim delom in trudom igrišče za košarko in odbojko. Prav bi bilo, če bi ji naša javnost priskočila na pomoč z denarnimi prispevki, da bi mladina lahko popolnoma izvedla svoj načrt.

Za zimsko sezono pripravlja prosvetno društvo spored prosvetno-kulturnega delovanja. Prepričani smo, da bo zanimanje za to udejstvovanje prav tako živahno, kot je bilo za šport.

Zgonik:

KRIZA V OBČINSKEM ODBORU — PODŽUPAN IN ODBORNIK ODSTOPILO

Zadnja seja zgoniškega občinskega sveta je potrdila, da se je v vodstvu občine poglobil spor med strankama, ki je nastal kmalu po izvolitvi novega občinskega odbora. Ta je bil, kot znano, sestavljen iz zastopnikov komunistične in socialistične stranke. KPI ima tudi župana. Na zadnji občinski seji pa je dosedanji podžupan Cibic, ki je socialist, prebral izjavo, v kateri je poudaril, da njegova skupina ne more več sodelovati z županom in ostalimi odborniki-komunisti, češ da ti ne upoštevajo predlogov in zahtev socialistov in da hočejo tako imeti monopol nad celotno upravo. Zato je podžupan izjavil, da izstopa iz občinskega odbora, kar velja tudi za drugega socialističnega zastopnika v odboru.

Župan Guštin je vzel na znanje ostavko podžupana in odbornika-namestnika ter izjavil, da bo to vprašanje vključil na dnevni red prihodnje seje, na kateri bo tudi odgovoril na izvajanja podžupana Cibica.

SLIKARSKA RAZSTAVA

Goriški rojak slikar Andrej Košič bo priredil razstavo svojih del v galeriji »Rossoni«, na korzu Italia 9. Razstava je odprta od 1. novembra do 11. novembra.

Beneška Slovenija

Tavorjana:

PREBIVAVSTVO IN VOLITVE

Tudi prebivavci občine Tavorjana nad Čedadom bodo poklicani 27. novembra k volivnim žaram. Volili bodo nov občinski svet. Razlika pa bo v številu izvoljenih občinskih mož. Doslej jih je bilo dvajset, na novo jih bomo imeli pa samo petnajst. To zmanjšano število prav jasno kaže, da se je tudi število tavorjanskih občanarjev zelo znižalo. Vedno ista pesem naših beneško-slovenskih vasi.

Ljudje se morajo še vedno izseljevati z doma za kruhom v tujino. In prav večje število izseljencev je povzročilo, da so se zadnje volitve izvršile drugače, kot bi se sicer. Dosti sezonskih izseljencev ni moglo priti domov k volitvam, ker se običajno vračajo na obiske šele o božiču. Letos se bo torej isto ponovilo. Domačini, ki so prisiljeni oditi na sezonsko delo z doma, in se potem spet vrnejo, nimajo možnosti, da bi soddložali v zadevah domače občine. Marsikateri nedomači priseljenec pa jo ima.

Čedad:

VPRAŠANJE VODE

Deželni odbor za javna dela bo imel precej skrbi za urejevanje vodnih vprašanj zlasti v Beneški Sloveniji. Dvoje vprašanj čaka, da ju reši pristojna hidrološka komisija, in sicer stalno dovajanje pitne vode in zaježitev hudournikov ter bonifikacija njih dotočnega območja.

Prvo vprašanje je v glavnih potezah rešeno tudi po vaseh vseh treh slovensko-beneških dolin. Seveda, bolj oddaljene gorske vasi niso še vse priključene k vodovodnemu omrežju. Večje težave so pa z uravnavo rek in njih pritoki, hudourniki. Zlasti Nadiža, Malina in njeni pritoki prestopajo ob količnej večjem deževju bregove in odnašajo še tisto bore malo zemlje, kolikor je

VOJASKI SPOMENIK

V petek so odkrili v Gorici velik spomenik italijanskega vojaka. Spomenik je postavljen za ljudskim vrtom na robu, ki se dviga nad spodnjim vrtom. Iz marmorja izklesan kip italijanskega vojaka v stražni drži stoji na obširnem kamenitem podstavku in vpliva precej mogočno na opazovavca.

Spomenik bo odkrit ta četrtek ob prazniku oboroženih sil ob enajsti uri in pol. Navzoč bo tudi ministrski predsednik Moro in obrambni minister Tremelloni. Za uradnega govornika je bil določen senator Rossini, ki je izročil spomenik v varstvo mestni občini.

S POKRAJINSKE SEJE — PROTOSINHROTRON

Na sobotni seji so pokrajinski svetovavci razpravljali skoro dve uri o zgradbi protosinhrotrona v Doberdolu. Namen razprave je bil, opozoriti vlado, naj z vso močjo podpre predlog, da bi se velikansko podjetje za jedrsko pogonsko silo namestilo v naši pokrajini in ji pomagalo iz gospodarskih težav.

Predsednik Chientaroli je poudaril, da bo zgradnja edinstvenih naprav v Evropi stala 300 milijard lir, letna režija bo znašala 60 milijard lir. Zaposlenih pa bo najmanj 5000 tehnikov in specializiranih de-

- Kanalska dolina

imajo revni prebivalci. Vodna erozija ali izpodjedanje se pozna zlasti v strugi Nadiže pri Čedadu. V nevarnosti so posebno starinske ostaline in stavbe v Čedadu nad Nadižo. Starodavno langobardsko svetišče je v stalni nevarnosti pred vodno erozijo; prav tako tudi Hudičev most, da ne govorimo o škodi in nevarnosti stalnih poplav. Čedadsko občina je poverila profesorju Desiu nalogo, da preišče rečno strugo in stavi predloge za njeno uravnavo. Dežela bo pa morala poskrbeti za potrebna denarna sredstva.

Ne obstaja pa nevarnost samo pri Čedadu, marveč tudi v gornjih tokih hudournikov, ki povzročajo usade in plazove z izpodjedenih gorskih pobočij. Tudi o tem je razpravljala omenjena komisija pod predsedstvom prof. Ramponia, dekana inženirske fakultete na tržaški univerzi. Iz golega načrtovanja pa bo potreba kmalu preiti tudi k stvarnemu delu, da ne bo prepozno.

Trbiž:

CESTA K JEZEROM

Cesto z Bele peči - Fužin proti Mangartskemu jezeru so začeli po dolgem načrtovanju in iskanju finančnih virov vendarle popravljati. Deželna in pokrajinska uprava ter tudi občina so nakazale 91 milijonov lir za popravo in asfaltiranje te turistično važne ceste. Za vsa dela bo potrebnih 370 delovnih dni. Zato bo cesta zaprta od 1. novembra do 30. maja prihodnjega leta.

Smer bo nekoliko spremenjena in bo treba zato posekati precej gozda in prestaviti tudi električno napeljavo. Podjetje je sprejelo tudi obveznost, da ne bo nič pokvarilo dosedanjih naravnih lepote tistih krajev.

Po končanih delih bo postala okolica jezera bolj dostopna za vedno večji avtomobilski promet in bo ena najprivlačnejših točk v Kanalski dolini.

lavcev. Zasluge pa bodo imeli tudi drugi gospodarski obrati in tudi trgovine ter gostišča. Saj je treba računati, da se bo v prihodnjih letih naselilo okoli Doberdola, novega »protosinhrotronskega mesta«, kakih 15 do 20 tisoč ljudi. Od vseh teh bo imela brez dvoma vsa dežela zaslužen in dobiček.

Za slovensko narodnostno skupino v državi in še posebej na doberdolski planoti pa ima namestitev jedrskega središča poleg gospodarske plati tudi etnično, kar je naš list že z vsega začetka jasno poudaril.

Vsakomur je popolnoma jasno, da se veselimo slehernega, tako potrebnega, gospodarskega napredka. Ne moremo se pa topoudati možnosti, da bodo novi priseljenci v Doberdolu spremenili lice našega narodnostnega ozemlja ter domačine spodrinili.

To bojazen je izrazil tudi svetovavec Kranner, ki je predlagal, naj bi se v pozivu na vlado za protosinhrotron v Doberdolu dostavil tudi vložek o zaščiti slovenske etnične skupnosti na Krasu.

Večina je predlog dobrohotno sprejela, toda naj bi se za sedaj ne vključil v resolucijo, da ne bi oviral hitrega postopka za uresničitev načrta. Ko bo pa izrečena odločitev, se demokristjani, socialisti in komunisti obvezujejo, da bodo izglasovali zahtevo o zaščiti slovenske skupnosti in s tem seveda tudi o prvenstveni zaposlitvi domačih sil pri novem podjetju.

KMETIJSKO ZBOROVANJE

Prejšnji četrtek je priredila Alleanza contadina (Kmečka zveza) protestno zborovanje svojih članov v Gorici. Pridružila se je tudi goriška slovenska kmečka zveza. Pojasniti je treba, da obstajata v državi že omenjena Alleanza contadina, bolj levičarsko usmerjena, in Bonomijeva kmečka zveza z demokrščanskimi pripadniki. Pri nas obstaja tudi dvojnost strokovnih slovenskih kmečkih zvez, po politični usmerjenosti.

Kmečka zveza je torej tudi izdala svoje slovenske lepake, s pozivi na udeležbo. Še isti popoldan so jih prekrili že drugi lepaki. Na Battistijev trg je prišlo 70 tovarnjakov, tudi iz slovenskih vasi, ki so nosili velike lepake z zahtevami kmetovavcev. Med drugimi so tudi zahteve, da se plača mleko proizvajalcem po 100 lir, in da se ustanovi osrednja mlekarna, da se izplača odškodnina za škodo po toči in za v javni prid razlašeno zemljo; za družinske doklade; za deželno komisijo, za kmetijski razvoj in za nadzorstvo zemljiških cen. Govoril je v slovenščini tudi deželni svetovavec Jarc. Zahteve kmetovavcev so upravičene, dosegli pa bi jih bolj gotovo, če bi bili vsi združeni.

GORISKI VODOVOD

Po novem goriškem vodovodu, o katerem smo zadnjič pisali, bo začela pritekati voda morda šele čez dve leti. Dotlej pa bo goriško mesto še vedno odvisno od vodovoda v Mrzleku. Po razmejitvi je Jugoslavija dolžna dobavljati vodo na podlagi mednarodne pogodbe in po določeni odškodnini. Država pa je sprejela napram goriški občini obvezo, da bo plačevala gotov prispevek. Pogodba z Jugoslavijo pa je zapadla leta 1962 in je bila nato obnovljena. Italijanska vlada pa mora vsako leto ob-

Iz Goriške

navljati zakonski predlog za obnovo vodarskega prispevka goriški občini. Za to leto je senatska komisija že odobrila strošek 33 milijonov 750 tisoč lir za vodarino goriške občine, odobriti ga mora seveda še ustrezna parlamentarna komisija.

Vse te težave in stroški še bolj izpričujejo, da mora Gorica dobiti čimprej svoj lastni vodovod, kar je potrdil tudi podtajnik Ceccherini kot resen vladni namen.

STUDI GORIZIANI

Pred kratkim je izšel 39. zvezek goriške kulturno-zgodovinske revije »Studi Goriziani«. Zanimivost tega snopiča je v sodelovanju slovenskih in nemških znanstvenikov.

Profesor Francé Stelé iz Ljubljane objavlja izčrpen članek o slikarju Josipu Tomincu. Spretno besedo je napisal ravnatelj goriške knjižnice Manzini.

Avstrijski knjižničar Franz Kroller je pa napisal bibliografijo vseh del v nemškem jeziku, ki se bavijo z Goriško od leta 1800 dalje.

Dva arheološka članka se bavita z izkopaninami v San Canzianu ob Soči. Med starinoslovske spise sodi tudi Tavanov članek o češčenju oglejskih mučnikov. Portelli pa sega v daljšem članku v moderno dobo, ko na podlagi mnogih listin osvetljuje vojno 1866 in premirje v Krminu. Članek je izšel tudi v posebnem odtisu, ki je bil poklonjen državnemu predsedniku ob zadnjem obisku.

GORISKA VARČNOST

V ponedeljek se je obhajal tudi v Gorici 45. dan varčevanja. Goriški Mont je tudi letos razpisal tekmovalne nagrade za svoje lastnike hranilnih knjižic.

Ob tej priložnosti je napravil tudi analizo goriških varčevavcev. V zadnjih letih so se zelo pomnožile njih naložbe in tekoči računi. Skupna vsota teh znaša 45 milijard in 11 milijonov lir, kar je za 6 milijard in 693 milijonov več kot lani.

Zanimiva so tudi povprečja hranilnih vlog in tekočih računov v treh deželnih pokrajinah. V tržaški pokrajini znaša to povprečje na glavo 612 tisoč lir. V primeri z državnim povprečjem 460 tisoč lir, ga presegajo samo tržaška pokrajina, medtem ko je goriška na precej nižjem mestu.

Kaže se pa vendarle volja tudi Goričanov za vlaganje prihrankov v denarne zavode.

GLASBENI VEČERI

Na pobudo občinskega sveta je začela delovati glasebna ustanova »Città di Gorizia«. Njen cilj je, usmerjati vse glasbeno življenje v Gorici, seveda brez posega v slovensko kulturno udejstvovanje. Ustanova ima v načrtu spored šestih glasbenih večerov v mesecu novembru in decembru.

Prvi koncert bo v nedeljo, 6. novembra, ob 17.30 v Attemsovi palači na Kornu. Nastopil bo komorni orkester »Ferruccio Busoni« iz Trsta pod vodstvom Alda Bevilacqua. Izvajal bo skladbe mojstrov Stradelle, Griega, Mirta, Hindemitha in Veracinija. Orkester se je že uveljavil z antičnimi in modernimi skladbami.

Prvi nastop v Gorici pa bo še bolj intimen, ker se bo odvijal v privlačnem okolju velike sobane okrašene s Tomičevimi umetninami.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

ŽIVLJENJE NA DRUGIH PLANETIH

Znani ameriški zvezdoslovec dr. Harlow Shapley je izjavil, da je v vesolju najmanj sto milijonov takih planetov, na katerih je najti življenje tudi v obliki trave, dreves in ljudi.

Dr. Shapley je deloval kot zvezdoslovec v zvezdarni Harvard, zdaj pa je že upokojen. Te svoje izjave o vesoljstvu je dal v televizijski oddaji pod naslovom »Nismo sami«. Rekel je med drugim, da najnovejše študije potrjujejo cenitev, da je v vesoljstvu na tisoče milijonov galasij (Rimskih cest), h kakršni spada naša Zemlja z vsem našim osončjem vred, a v kateri predstavlja naše osončje samo mikroskopsko majhen delček. V povprečno veliki galasiji je kakih 100 000 milijonov zvezd, kot je naše Sonce. Po njegovi hipotezi žive živa bitja, in pod temi živimi bitji razume tudi travo, drevesa in ljudi.

V isti televizijski oddaji so nastopili tudi dr. Philip Morrison od »Massachusetts Institute of Technology«, dr. Harold Urey s kalifornijske univerze in dr. Richard Young iz raziskovalnega centra ameriške vesoljske ustanove NASA.

Po razumu so nam podobni, a telesno?

Dr. Morrison je dejal, da so nam živa bitja na drugih planetih v vesoljstvu po razumu verjetno bolj podobna, kakor si mislimo, a manj v tistem, kar navadno smatramo za človeško bitje. Verjetno so telesno samo napol podobna nam. Tako je npr. skoro gotovo, da imajo prste na rokah, verjetno pa je, da prstov ni ravno pet.

Dr. Urey, ki je dobil Nobelovo nagrado za kemijo, je izjavil, da so vsepovsod v vesoljstvu ugotovili take kemične elemente, ki so nujni za življenje. Dr. Young pa je menil, da je možno, da obstaja življenje na Marsu, če tudi zelo primitivno, kot npr. v obliki enoceličnih bitij. Rekel je tudi, da zvezdoslovne raziskave do zdaj niso mogle dokazati, da so izključene možnosti življenja na Marsu.

Kot znano, je tudi Cerkev že večkrat zavzela stališče do možnosti, da žive na drugih planetih v vesoljstvu razumna bitja. Ta domneva je popolnoma v skladu s krščansko predstavo o svetu, saj je vse ustvaril Bog. Forej so tudi tista bitja božji otroci. Prišla so iz njegovih rok in so mu kot stvari prav tako blizu kakor stvari na naši Zemlji. Vprašanje je le, kako je z njihovim odrešenjem po Kristusu. Se je tudi na njihovih planetih Bog utelesil in odrešil ljudi izvirnega greha kakor na našem planetu, ali pa se je tam človeška zgodovina razvijala od vsega začetka čisto drugače?

Razdalje med planeti bo tehnika skrajšala

Morda tega nikoli ne bomo zvedeli. Možno pa je tudi, da se bo nekoč, četudi v daljni bodočnosti, razkrila človeštvu tudi ta skriv-

nost. Nedvomno bo trajalo življenje na naši Zemlji še milijone in milijone in morda milijarde let in glede na skokovit razvoj tehnike je gotovo, da bo človeštvo razpolagalo nekoč v daljni bodočnosti s sredstvi in možnostmi, o katerih se danes niti največjim fantantom ne sanja.

Tako bo nekoč gotovo prišlo do tega, da bodo letale vesoljske ladje po vesoljskem prostoru s fantastično hitrostjo, ki se bo približevala hitrosti svetlobe, in poleg tega bo razpolagala tehnika še tudi z drugimi, doslej neznanimi in neslutnimi sredstvi za vesoljsko občevarje. Tako se bodo razdalje med planeti v vesoljstvu vsaj nekoliko skrajšale in pri tem se lahko zgodi, da bodo ljudje nekoč pristali na kakem planetu, kjer bodo našli druga razumna bitja, ali da bodo vsaj od daleč stopili z njimi v stik in zvedeli za skrivnosti njihove eksistence.

Pač pa se filozofija obnavlja vzeti v pretes vprašanja razumnih bitij na drugih planetih v vesolju. To vprašanje pa bi moralo biti vendarle zanimivo tudi za filozofe in ne samo za znanstvenike, tehnike in Cerkev.

Spor za „Korotan“ na Dunaju

Slovenski koroški študentje so dobili z začetkom letošnjega leta svoj študentovski dom »Korotan« na Dunaju, ki ima 90. sob. To je velik dogodek v zgodovini slovenskega študentstva na Dunaju. Pobudo za zgraditev doma je dal p. Ivan Tomažič, ki je tudi zbiral prispevke pri Slovencih po vsem svetu in zlasti v Združenih državah, da je bilo mogoče dom zgraditi, ter je vodil gradnjo.

Na žalost pa je prišlo med njim in vodstvom Kluba slovenskih študentov na Dunaju do spora. Glasilo slovenskih »liberalcev« »Klic Triglava« v Londonu je posvetilo celo številko (3. september) temu sporu in ga razpihnilo kot spot med vsemi koroškimi študenti in p. Tomažičem. Obžalovati je treba, da se oddaljeno emigrantsko glasilo vmešava v zadevo, ki uredništvu ne more biti do podrobnosti znana, da bi lahko prevzelo stališče. Vsekakor pa je samo ena plat zadeve. Treba bi bilo slišati tudi, kaj ima povedati p. Tomažič, ki je dom zgradil. Morda so njegove metode res nekoliko staromodne in avtoritativne, toda glavni namen študentovskega doma »Korotan« je pač ta, da nastane dejanski dom koroških slovenskih študen-

tov, ne pa področje za vsakovrstne aktivnosti, ki nimajo z nameni doma nič opraviti.

Prepričani smo, da se bo spor med vodstvom »Kluba slovenskih študentov« in upravnikom doma »Korotan« to je p. Tomažičem uredil tem prejš, čim manj se bodo drugi vtikali vanj in ščuvali eno ali drugo stran k nepopustljivosti. Zato je treba imenovati predloge, ki jih vsebuje »dopis« v »Klicu Triglava«, naj bi Družba sv. Mohorja, ki je lastnica doma v Celovcu, »tako razrešila« p. Ivana Tomažiča dolžnosti upravitelja doma itd., za nezmerne in zagrizene, glede na to, da je bil vendar on tisti, po katerega zaslugi je bil dom zgrajen, in da ima gotovo najboljše namene glede organizacije bivanja v domu. Po pametnem premisleku in razgovoru se bo gotovo našla zadovoljiva rešitev za vse, namesto da bi razpihivali zadevo v nekako politično afevo in vlekli vajno politična predstavnstva in vso slovenski javnost.

PEVSKO TEKMOVANJE

V nedeljo zvečer se je končalo V. mednarodno pevsko tekmovanje v Gorici, v okusno pripravljene veliki telovadni dvorani.

Skrb za pripravo, ki zahteva dosti dela in požrtvovalnosti, je prevzelo društvo »Seghizzi«. Resnici na ljubo pa moramo pripomniti, da je bila letošnja priprava, zlasti kar se tiče okvira povabljenih zborov, nekoliko površna. Prizadevni napovedovalec bi se moral tudi privaditi na kak pravilnejši nemški in slovenski izraz, če je že tekmovanje mednarodno. Tudi glede razsodišča bi se morali prireditelji postaviti na stališče, da bi ne smeli biti predpisane zborom obilnatne skladbe razsodnikov.

Zbori sami so letos pokazali na splošno nižjo umetniško raven kot prejšnja leta. Morda je bilo tudi preveč zunanega folklornega obeležja, ki je sicer enemu delu občinstva ugajal. Udeležencev pri dveh sobotnih in treh nedeljskih nastopih je bilo manj kot lani. Tudi spored se ni razvijal tako, kot je naznačen v tiskanih brošuricah.

Navedli smo nekatere pomanjkljivosti, nekatere bodo organizatorji gotovo prihodnje leto odstranili. Saj gre, kot je poudaril župan Martina pred nedeljskim razdeljevanjem nagrad, za kulturno srečanje treh obmejnih narodov, ki se mora nadaljevati. Slovenski zbori so tudi letos prejeli priznanja. Razsodišče je proglasilo sledeče zore za najboljše, a) v skupini mešanih zborov je prvi nemški Volkschor iz Celovca, drugi slovenski »Gallus« iz Trsta; b) v skupini polifonskih moških zborov je na prvem mestu »Srečko Kosovel« iz Ajdovščine, na drugem pa zbor »Svoboda« iz Ptuj; c) v skupini folklornih mešanih zborov je zopet prvi Volkschor iz Celovca, na drugem pa zbor »France Prešeren« iz Kranja; d) prvo mesto v skupini folklornih moških zborov ima »E. Grion« iz Tržiča, drugo pa zbor »G. Verdi« iz Ronk; e) v folklorni ženski skupini se je uveljavil kot prvi zbor »France Prešeren« iz Kranja, drugi pa je iz Ravne.

Kulturno delo „Starih študentov“

Kdo so ti »stari študentje«, se morda še kdo vpraša, ki se še ni udeležil veličastnih prireditev, ki so se obhajale na njihovo pobudo.

Pod imenom »stari študentje« so mišljeni tisti, ki so študirali v Gorici, še pod Avstrijo; zlasti pa maturanti iz leta 1913. Teh je bilo na gimnaziji 32. Praznovali so 25-letnico mature, potem 45 in 50-letnico v letu 1963. Takrat so ugotovili, da se vrsta hitro redči, in so sklenili, da se bodo sestajali še večkrat, po možnosti vsako leto. Tak sestanek so sklicali tudi letos 9. oktobra, da dan Vodopivčevega slavlja v Kronberku. Sestanka se je udeležilo 9 sošolcev, 4 iz Italije in 5 iz Jugoslavije.

Na sestanku leta 1963, ko je bilo navzočih še 16 sošolcev, je bilo sklenjeno, naj se ustanovi klub »starih študentov« z namenom, postaviti spominske plošče najbolj zaslužnim možem, ki so delovali na Goriškem, tudi še pred prvo vojno.

Ta sklep se je v toliko izvršil, da sta bili lansko leto vzdani spominski plošči na rojstnih hišah Andreja Gabrščka v Kobariidu in dr. Antona Gregorčiča na Vrsnem.

Letos je bil postavljen spomenik skladatelju Vinku Vodopivcu.

Vsi trije spominski dnevi, zlasti zadnji, so bili pravi ljudski tabori. V Kronberku celo množični koncert. Saj je vrsta zborov z obeh strani meje zapela po eno ali več Pobratimijo.

Do tu je še vse lepo, pomisliti pa je treba, da so plošče in prireditve v zvezi s stroški. Doslej so presegli več kot pol milijona, katere je bilo seveda potrebno kriti s prostovoljnimi prispevki. Vsi naši listi so prinesli vabila za prispevke in kam naj se pošljejo. Največ je prispevala, kot vedno pri kulturnih zadevah, duhovščina. Nekaj so dali tudi trgovci in izobraženci iz prostih poklicev. Žal, pa je treba ugotoviti, da se vabilu niso odzvali naši šolniki, od katerih bi pričakovali več čuta za skupne narodne proslave. Spominjamo se drugačne požrtvovalnosti njih prednikov, ko se je ustanavljala v Gorici slovenska gimnazija.

Klub »starih študentov« se sicer hitro krči, a kljub temu želi proslaviti še nekaj naših zaslužnih mož, med katerimi sta skoraj pozabljeni p. Škrabec in Janez Svetokriški.

GOSPODARSTVO

Pri gnojenju je najvažnejši dušik

V začetku t. m. je bil v Milanu sestanek, na katerem so obravnavali gnojenje. Sestanek je organizirala vsedržavna zveza kmetijskih strokovnjakov, udeleženci pa so bili iz vseh delov Italije.

Iz poročil preizkuševalcev in strokovnjakov izhaja, da zahtevajo vse nove vrste pšenice, koruze in vseh drugih kmetijskih kultur mnogo več dušika kot prejšnje sorte. Zato pa dajo nove sorte mnogo višje pridelke. Pa tudi prejšnje sorte bi dale znatno višje pridelke, če jim bi zvišali obrok dušika.

Kot je znano, potrebujejo vse rastline za svoj razvoj 3 temeljne snovi: dušik, snov manjka, pridelka ni; če pa je ene ali druge navedenih snovi premalo, potem je pridelok pomanjkljiv, manjši. Kot sprejeto načelo se je pred časom uveljavilo Schefferjevo, po katerem naj bi bile pri gnojenju zgoraj navedene temeljne snovi zastopane v razmerju 1 : 1,5 : 1,5. To pomeni, da naj bo v porabljenem gnojilu 1 del dušika, pol drugi del fosforove kisline in pol drugi del kalija. V odstotkih govoreno bi to pomenilo, naj bo v gnojilu 25% dušika in po 37,5% fosforjeve kisline in kalija, torej dušika $\frac{1}{4}$, ostalih dveh pa skupaj $\frac{3}{4}$ vsega gnojila. To Schefferjevo načelo pa je bilo zdaj na sestanku v Milanu ovrženo, kakor je bilo že prej ovrženo od mnogih kmetijskih preizkuševalcev po svetu. Danes se uveljavlja razmerje 1 : 1 : 1, kar pomeni, naj bo v gnojilu enaka količina vsake od teh treh temeljnih snovi. Temu razmerju odgovarja znano sestavljeno gnojilo 10 : 10 : 10, ki vsebuje v vsakih 100 kg po 10 kg dušika, 10 kg fosforove kisline in 10 kg kalija.

Sestavljeno umetno gnojilo 10 : 10 : 10 je bilo splošno potrjeno za gnojenje pšenice, pa tudi drugim žitom in še mnogim drugim kmetijskim kulturam. Kdor gnoji poljubnim kulturam z navedenim sestavljenim gnojilom, dela prav, a boljše bi bilo, če bi ga v določenih primerih uporabil samo kot osnovo za gnojenje in da bi to izpopolnil s tistimi snovmi, ki so posebno

potrebne tisti kulturi in jih ta visoko poplača z večjim pridelkom.

Za boljše razumevanje tega nasveta vzmimo v pretres pšenico in krompir. V prejšnjem je že povedano, da bomo gnojili pšenico s sestavljenim gnojilom 10 : 10 : 10. Krompir pa rabi kot gomoljnica tudi mnogo kalija, hvalen pa je tudi za večjo količino fosforne kisline. Zato pa bomo krompirju gnojili v sestavi 10 : 10 : 10 in še posebej s superfosfatom in kalijevo soljo. Seveda bi bilo za krompir najbolj primerno sestavljeno gnojilo 10 : 20 : 20, a ker takega ni v prometu, si pomagamo na opisani način.

Ravno tako pa je mogoče, da bi kakšna kmetijska kultura zahtevala več dušika. V tem primeru bi gnojili 10 : 10 : 10 dodali lahko še polovico toliko dušika, kot ga že vsebuje. Tako bi dobili gnojilo 15 : 10 : 10.

Za zaključek navajamo količine gnojila, ki jih porabijo posamezne države EGS na en ha (= 10.000 m² = 2 $\frac{3}{4}$ njive): Nemčija 198 kg, Belgija 257 kg, Holandska 239, Francija 90, Italija 45 kg. Temu sorazmerni so tudi pridelki.

Svetovni pridelok pšenice in koruze

Statistika pravi, da je bil v gospodarskem letu 1963-64 naslednji pridelok pšenice po posameznih predelih sveta (v milijonih stotov):

Severna Amerika 524, Južna Amerika 101, Zahodna Evropa 413, Vzhodna Evropa 135, Rusija 550, Kitajska 218, ostala Azija 332, Oceanija 92, Afrika 67. Skupaj 2.430 to je 2.430.000 stotov.

Hektarski donos je bil naslednji: V Severni Ameriki 17,3 stota, v Južni 13,4, v Zahodni Evropi 20,9, v Vzhodni 17,1, v Rusiji 8,2, v ostali Aziji 9, v Oceaniji 13,8 in v Afriki 8,8. V posameznih državah so med visokimi hektarskimi donosi Holandija z 42 stoti, Belgija 38, Danska 36,5, Nemčija 36, Nova Zelandija 33. Najnižji hektarski donosi pa so v Indiji 7,9, v Rusiji 8,2 in v Afriki

NE PREDVIDEVATA KRIZE AMERIŠKEGA GOSPODARSTVA

Dva izmed glavnih gospodarskih svetovalecev predsednika Johnsona sta izjavila v televizijskih oddajah, da za prihodnje leto ni pričakovati kakega gospodarskega upada v Združenih državah.

Zakladni minister Fowler je priznal, da je bilo sicer zadnji čas občutiti na finančnem tržišču nekoliko vznemirjenosti, vendar je pristavil, da je vznemirjenost izginila zaradi Johnsonovih priporočil kongresu za preprečitev nevarnosti inflacije. Fowler je tudi dejal, da je možno, da bodo zvišali davke.

Predsednik gospodarskega sveta Bele hiše Ashley pa je izjavil, da bo ameriško gospodarstvo tudi prihodnje leto »cvetoče in močno« in da se bo »krepko« razvijalo.

LETOSNJI TUJSKI PROMET V ITALIJI

Tuji turisti so v prvih osmih mesecih letos potrošili v Italiji nad 630 milijard lir. To pomeni porast za 87 milijard in pol v primeri z istim časom lani.

Dotok turistov je znašal preko 20 milijonov 253 tisoč ter je bil za dva milijona 633 tisoč oseb večji kot v ustrežajočem lanskem obdobju. Porast je dosegel 15,1 odstotka. Z avtomobili je prispelo 20,7 odstotka turistov več ter z letali 8 odstotkov več.

Enotne žitne cene v SETU-u

S prihodnjim prvim julijem bodo v EGS (oziroma SET-u) stopile v veljavo enotne cene za mehko pšenico, ječmen in koruzo. Določene cene so (za stot): mehka pšenica 6.640 lir, koruza 5.664 lir, ječmen 5.703 lir.

Za poenotenje trgovine na podlagi navedenih cen bo moralo vseh 6 v EGS včlanjenih držav več ali manj spremeniti svoje sedanje cene. Glede pšenice bodo morale države Italija, Nemčija in Luksemburg svoje cene znatno znižati; Italija za 460 lir pri stotu, Luksemburg za 672 in Nemčija za 790. Ostale tri države bodo pa ceno zvišale: Francija za 186, Belgija za 90 in Holandska za 88 lir pri stotu.

Pri ječmenu bo morala znižati svojo ceno samo Nemčija za 734 lir, ostale jo bodo zvišale: največ Italija za 853 lir, najmanj pa Luksemburg za 53 lir pri stotu. Skoraj enako sliko kot je ječmen nudi tu-

di cena koruze: Nemčija bo morala svojo ceno znižati za 968 lir, ostale države pa jo zvišati, največ Italija, kar za 944 lir, najmanj pa Francija za 44 lir.

Samo na podlagi igre s cenami bi lahko sklepali, da bodo v Italiji v prihodnje sejali znatno manj pšenice in mnogo več koruze. A cene same ne določajo smeri pridelovanja.

ZRTVE PROMETA V AVSTRIJI

V Avstriji je bilo ubitih lani pri cestnih nesrečah 1.829 ljudi, bolj ali manj hudo ranjenih jih je bilo okrog 50 tisoč. Vseh cestnih incidentov je bilo lani 91.708, kar je za 4,3 odstotka več kot leto prej.

Od leta 1961 se je število cestnih nesreč povečalo za 21,6%, število avtomobilov v obtoku pa za 31,4%.

8.8. V zahodni Evropi je najnižji hektarski donos v Španiji in sicer 11,7. V primeri z l. 1938, zadnjim predvojnim letom, se je svetovna površina s pšenico povečala za 26% — od 168 milij. ha na 213 ha, — pridelok pa se je zvišal za 60%, v glavnem zaradi boljše kmetijske tehnike.

Koruzo

V gospodarskem letu 1963-64 je znašal pridelok koruze v milij. stotov:

Severna Amerika 1.130, Južna Amerika 172, Zah. in vzhodna Evropa 270, Rusija 235, Azija 384, Afrika 126. Skupaj 2.320 ali okoli 110 milijonov stotov manj kot pšenice.

Setvena površina koruze se v zadnjih 28 letih ni mnogo zvišala, pridelok pa se je podvojil. Skoraj polovico celotnega letnega pridelka pridelajo v Severni Ameriki in tam pridelajo samo ZDA nad 1 milijardo stotov. V ZDA se je razvila tudi najboljše kmetijska tehnika, katero sedaj FAO ali Mednarodni urad za kmetijstvo in prehrano širi po celem svetu, skupno s križano ali hibridno koruzo, ker s to je bilo mogoče podvojiti prejšnje nizke hektarske donose.

PLEMENJAKI IZ FRANCIJE ZA ARGENTINSKO ŽIVINOREJO

Francija ima 3 znamenite goveje pasme: Charolais, Limosine in Normanne. Vse tri pasme so v svetu kot plemenska živina zelo cenjene, med drugim tudi v Argentini. Pred petimi leti je bilo v Argentini pet plemenjakov pasme Charolais, danes pa jih je že nad 380.

Argentinski ovčerejci pa se zanimajo za francosko ovčjo pasmo »Ile de France«, da bi križana z domačimi argentinskimi pasmami dala bolj težke, mesnate ovce, ki bi imele tudi več volne in daljšo.

Spomini iz prve svetovne vojne

■ ■ ■ 23 ■ ■ ■ BRUSILOVA OFENZIVA SPOMLADI 1916 ■ ■ ■ ■ ■ Inž. J. R. ■ ■ ■

Nikolaj Stepanovič, mož kakšnih 35 let, z brado, je rekel, da je truden in da ga nekoliko glava boli. Takoj se je vlegel na široko posteljo. Seveda, napraviti s konji cesto iz Todorešči do Benderi, 35 vjorst ali skoraj 40 km prašne ceste, večino poti v hudi vročini, hrana ne preveč v redu, potem pa skrb za tistega Avstrijca, ki ruski ne zna in je potrebno stiskati možgane, da spraviš iz njih toliko nemških besed, da te Avstrijec razume, potem buteljka »krimskega« vina in še drugo, vse to človeka utruja. In sedaj še tista malakanka. Saj sem jo že vozil. Čedno dekle. Tako nekako je moral misliti Nikolaj Stepanovič, a ne dolgo, ker je kmalu zadrnjohal, skoraj tako močno, kot zna moj prijatelj B., ki je tudi kampilje, Bog ga živi! Jaz pa sem si pripravil mojo posteljo kar na tleh, ker na postelji, tudi brez oddeje nisem vzdržal. Kako pa bom vzdržal tisto strahovito vročino vzdolž hrbtenice, čeprav postelja ni posebno mehka? V žimnici je konjska dlaka; ali dela tista tako vročino? Saj je že nekaj mesecev, odkar nisem spal v postelji. Torej šotorno krilo na tla, nahrbtnik za zgla-vje, suknjo ob sebi, če bi postalo ponoči bolj hladno, sem razmišljal. Bil sem bolj zadovoljen s svojo spalno opremo kot z ono s postelje, ker svojo uporabljam samo jaz, ono pa... Čista vsekakor ni bila.

Ob zori sem se zbudil s precej čisto glavo in sem se takoj zavedel, kje sem. Tudi se nisem spominjal, da bi bil kaj sanjal. To je pomenilo, da sem odlično spal. Pospravil sem svoje ležišče, vse spakiral, potem pa se vsedel na posteljo. Umiti bi se bilo treba. A kje je voda in še kaj drugega? Ne smem pročit, da ne bi bilo alarma, ko me vsakokratni varuh — sedaj Nikola Stepanovič — ne bi takoj zagledal. Tega sem se držal od Darnice in se bom še do Todorešči. Tudi čaj bi bil rad pil, a še rajši skodelo dobre mlečne kave, kot jo je delala mama, ko je hotela malo poudariti svojo ljubezen do nas otrok.

Zdelo se mi je, da je nekdo potrkal na vrata. Nisem se oglasil. Čez nekaj časa se je trkanje ponovilo, a bolj močno. Tedaj se oglasim in od zunaj se zasliši: »Barin, barin, sjem časov!« (Sedem ur). Nikolaj Stepanovič je to slišal, se dvignil na postelji, mi voščil dobro jutro po nemški, enako jaz njemu, potem pa mi pravi, naj odprem. V sobo je stopil Ivan Čumak in javil, da je vse v redu. Barin je vstal, se oblekel, zunaj sva se umila, v bisago je spravil vse stvoje stvari — spalno rjuho, spalno čepico in še druge reči ter vse iz torbe — rekel je Čumaku naj odnese tudi moje stvari na voz, nakar sva se odpravila. Napolnila sva se v »čajnaju«. Vprašal me je, kaj bom vzela? Kaj pa jaz vem, kaj se dobi? Med tem je že prišla uslužbenka z dvema vsaj četrtliterskima kozarcema in s kanglo s čajem. Ko je bil en kozarec že nalit, sem vprašal, če imajo mleko. In so ga imeli. Ravnatelj je spil kozarec čaja in naročil dva kozarca mleka. Kmalu sta bila na mizi in z njimi tudi pirožki - pecivo. Jaz sem si želel kruha - buločko in tudi to je prinesla. Zajtrk, kot že dolgo ne, tako sem si predstavljal, dokler nisem dal kosček kruha v usta in ga zalil malo z mlekom. Tako sla-

bega mleka nisem najbrž še nikoli pil, ker je bilo prav pošteno prismojeno, nekoliko zjedeno in več kot polovično razredčeno z vodo. A kaj se bom prepiral, zlasti ko jezika ne znam. Malo sem skremžil obraz in korajžno popil. Ravnatelj je tudi popil, a ni skremžil obraza. Saj je tudi sinoči pil tisto vinsko »specialiteto« s Krima in ni skremžil obraza. Plačal je in sva šla. V dva civilna urada sem ga spremljal, potem pa še na vojaško okrožje, kjer je izročil dokumente o meni, enega pa dobil nazaj. Nato sva šla v »bazar«; to je bila trgovina z večjo izbiro blaga. Tam je kupil polno drobnarij. Vsmerila sva se proti »traktiru«, a na poti tja je opazil v neki trgovinici nekaj češenj in jih kupil pol funta. Za otroke in ženo! Zaželel pa sem si češenj tudi jaz in sem jih kupil pol funta. Hotel je plačati tudi te, a ni silil, posebno ko je zagledal v moji roki znamko - denar, večje vrednosti kot češnje, tako da sem dobil druge znamke nazaj. Koliko so stale češnje, ne vem in niti me ni mnogo zanimalo, saj tako nisem poznal denarnega sistema z znamkami in se še nisem zavedal, da znamke predstavljajo toliko kopejk, kot je na njih natiskano. Kopejka pa je stoteri del rublja, ki je v predvojnem času veljal 2 kroni 40 vinarjev. Češnje so bile take kot naše hruštavke. Imeli pa so tudi naše kisle višnje. Drugega sadja nisem videl.

Pred vhodom v »traktir« sta čakali dve ženski, očitno mati in hči. Vljudno sta pozdravili ravnatelja in potem z njim ščeбетali ter ga prosili, da vzame hčer s seboj v Todorešči, v kar je po dolgem oklevanju privolil. Tekli sta po prtljago. Čumak je med tem že pripravil voz, tako da bi bilo potrebno samo zapreči. Šele takrat se je Nikolaj Stepanovič spomnil, da mora kupiti nekaj živeža za na pot. Šla sva v isto trgovino, kjer sva bila že prejšnji dan. Zopet je kupil debelo in drobno klobaso, samo večje kose, 3 buločke in 2 funta »brinze«. Precej časa je trajalo, predno sem razumel, da je brinza poseben ovčji sir, kot ga izdelujejo Moldavani.

Ko sva prišla do voza pod lopo, je bila »barišnja malakanka« že tam. Takega voza

pa še nisem videl. Štiri visoka kolesa, med njimi na zmeteh podolgovat koš z visokimi stranicami, ki so mi segale do polovice prs. V košu sta vdelana na vsakem koncu po en sedež, za nadaljnje sedeže so prenosljive klopice. Prav udobno sedi v košu 6, za silo tudi 8 oseb, če niso preobilne.

Odpotovali smo okoli 10. ure. Imeli smo veliko srečo, da je bilo nebo nekoliko oblačno in da ni pripekalo sonce. Sredi junija je pri nas vroče, v Besarabiji pa mogoče še nekoliko bolj. V košu sta se menila ravnatelj in barišnja, jaz pa sem sedel ob kočijažu na kozlu. V košu nisem hotel motiti pogovora, katerega bi tako ne bil razumel, na kozlu pa tudi nisem znal kaj povedati Ivanu Čumaku. Samo gledal sem ga, kako je krotil objestnost žrebcev. Vedno sta stikala glavi, kot da si imata povedati mnogo zanimivih novic. Potem sta se grizla ali poljubovala; jaz tega ne vem, ker do takrat se na konje nisem prav nič razumel. Saj sem prišel v bližino konj samo takrat, ko so prišli iz Rovt, največkrat iz Črnega vrha nad Idrijo, po vino v Vipavo. Če so pripeljali konje v naš hlev, jih nisem šel pogledati od blizu, ker sem se bal, da bi kateri nerodno ne dvignil svoje noge in... »Kar je gvišnu, je gvišnu, in čez gvišnu ga pej nej,« je rekel ribniški Urban. V naši vasi sploh ni bilo konj in najbrž tudi v celem županstvu ne (Skrilje-Stomaž). Ta dva žrebca pa sta bila krasni živali. Eden je bil bolj temnorjave barve, drugi pa svetlorjave in malo manjši. Oba v četrtem letu. Nikolaj Stepanovič je bil v žrebca zaljubljen in zato ju ni uporabljal za delo in niti za vsako izletno vožnjo, marveč samo za obiske in izredne prilike. Ponosen je bil, če mu je kdo žrebca pohvalil. Meni pa je takrat bilo samo na tem, da bi žrebca hitro spravljala pot pod se. Bal sem se namreč, da se bo vreme zboljšalo in da bo začelo pripekati sonce.

Benderi-Todorešči: 35 vjorst ali skoraj 40 km. Cesta zaenkrat ni niti tako slaba in izgleda, da je trda, ker ni videti blatnih kolosekov. Praha pa je precej in za našim vozom se dviga oblček. Torej žrebca dobro vlečeta. Gotovo napravita 7 km na uro. Če bo tako šlo naprej, bomo v 6 urah v Todorešti. Če se bo hitrost zmanjšala na 5 km na uro, bomo rabili 8 ur, če bomo kje počivali uro ali dve, bomo rabili 10 ur.

(Dalje)

Pokristjanjenje Slovencev

(Nadaljevanje s 3. strani)

ljivega okusa ali pa so ga smatrali za poseben Korantov sveti koren in ga uporabljali pri obrednih jedeh, kot daje sklepati že ime hren, ki je nedvomno še posebej v zvezi s Korantom, četudi se zdi navidezno bolj odmaknjeno od imena Korant kot beseda koren.

Posebno Korantovo sveto drevo je bil gotovo hrast in pod hrasti so »Solvendci« najbrž častili Koranta. Tudi v besedi sami se zelo verjetno skriva koren Kor. Očitna je podobnost med besedama hrast in hren, kar bi tudi kazalo na to, da sta imela oba obredni pomen. Tu pa se začenjajo — vsaj za tiste, katerih stroka ni jezikoslovje — težave. Za hrast imajo namreč skandinavski narodi zdaj besedo ek, kar je morda le okr-

njen ostanek nekdanje besede, ki se je morala začenjati vsekakor z zlogom kor in je potemtakem beseda hrast starejša in bližja nekdanji skupni indoevropski besedi za hrast, ali pa so Solvendci uporabljali (morda iz obrednih razlogov) posebno besedo za Korantovo sveto drevo. Jezikoslovci in etimologi bodo to vprašanje nedvomno razčistili. Značilno pa je, da si je slovenščina še ohranila skandinavsko besedo za hrastov plod, četudi precej spremenjeno in komaj še prepoznavno (ekenött — želod), najbrž po prilagoditvi eke v že, ki jo poznamo tudi iz nekaterih drugih besed, ki so jih prinesli Slovenci iz Skandinavije torej (ekenött — ženot — želod). Podobno prilagoditev je doživela gotovo tudi beseda hrast, tako v Skandinaviji kakor pri Slovencih. (Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Pred koncem 9. slovenskih športnih iger v Trstu

9. slovenske športne igre v Trstu se bližajo koncu. V četrtek, 3. t. m. jih bosta zaključili finalni tekmi v ženski in moški odbojki, nakar bodo razdeljene nagrade.

Igre so letos doživele še večji razmah kakor prejšnja leta in so temeljito razgibale vso našo športno mladino na Tržaškem, pridobile pa so tukajšnjemu slovenskemu športu še nove ljubitelje in pristaše, pa tudi aktivne športnike, zlasti naraščaj. Valovi navdušenja in zaprženosti na tekmah so včasih kipele visoko, včasih še kar previsoko, tako da je prišlo tu pa tam tudi do izrazov nestrpnosti, užaljenosti itd., kar pa je treba vse presojati s stališča, da je ta manifestacija v celoti popolnoma pozitivna in to v vsakem pogledu: v športnem, narodnem in moralnem. Kjer je mladina z vsem srcem in vsem navdušenjem, pač lahko pride tudi do prekipenja čustev, a kdo bi mladini to zameril? To zahteva njen temperament. Poleg tega pa je vse ostalo vedno v mejah normalnega. Zalostili bi se lahko le, če bi ne imeli mladine, ki je sposobna navdušenja in strastne zavzetosti za tisto, kar ima rada.

9. slovenske športne igre so tudi združile našo mladino, kakor jo združi le malokatera stvar. Po vsej pravici so tudi nosile naziv slovenske športne igre. V njih je sodelovalo na stotine in stotine fantov in deklet in to v zelo različnih športnih panogah, od plavanja in atletike do košarke in nogometa. Tekme so bile zagrizene in ostre.

Na praznik Vseh svetih so bile odigrane naslednje tekme:

NOGOMET

»Cankar« je v tekmi za tretje mesto med mladinci premagal Sokola z 2:0.

V tekmi za 3. mesto med člani je zmagal nad Primorjem prav tako z 2:0.

Za prvo mesto med člani pa sta se spopadli Zarja (Bazovica) in Breg. Zmagala je Zarja z 2:0 in tako so se uresničile vroče želje Bazovcev, da bi zmagali v tem tekmovalstvu. Zanj so se tudi nad vse vneto pripravljali in trenirali.

Zvečer tistega dne je bil finale košarkarskega turnirja. Za tretje mesto sta se srečali moštvi Cankarja in Barkovelj. Rezultat je bil 117:42 za Barkovelje.

Za prvo mesto pa sta se spopadla z žogo med koši Doberdob ni »Skamperle«. Zmagal je »Skamperle« s 77:68.

V ponedeljek pa so se končala namiznoteniška tekmovanja. Vsa prva mesta v petih disciplinah so si osvojili igralci »Skamperla«, trikrat pa so bili drugi. Med posamezniki je zmagala Neda Mijot, v ženskih parih Mijotova in Anica Hmeljakova, v mešanih parih Adrijan Tavčar in Zavadlalo, pri posameznikih pa Tomšič, medtem ko sta zmagala v moških parih Tomšič in Adrijan Tavčar.

SLOVENSKO MOSTVO — ALPSKI PRVAK V HOKEJU

Moštvo Jesenice je v soboto zvečer premagalo v hokejski tekmi na ledu avstrijskega prvaka KAC s 6:2 in si tako osvojilo alpski pokal za leto 1966. V hokejskih tekmah za alpski pokal sodelujejo državni prvaki alpskih dežel Avstrije, Jugoslavije, Švice in Italije. Slovensko hokejsko moštvo je napravilo v Celovcu najlepši vtis in dokazalo, da igra zelo dober hokej ter da je že v formi. Pred kratkim se je vrnilo z gostovanja v Zahodni Nemčiji, kjer je zmagalo v vseh tekmah razen v eni.

PRVA ZMAGA

Na dan vseh svetih je italijanska nogometna reprezentanca premagala na stadionu San Siro v Milanu Sovjetsko zvezo z 1:0 (1:0). Na pomoč so morali priti res vsi svetniki, da se ji je posrečilo zmagati. To je bila namreč prva zmaga Italije nad sovjetsko reprezentanco v zgodovini nogometa.

V splošnem so Italijani tokrat igrali lepo in dobro, a po mnenju strokovnjakov še premalo učinkovito.

Iz Trsta

ŠTEVILNI VENCI PRED SPOMENIKI PADLIM

Na dan Vseh svetih, ko vsi ljudje obiskujejo grobove svojih ranjkih in se s tiho molitvijo ali kakorkoli nanje spominjajo, so se razne slovenske organizacije spomnile vseh tistih rojakov, ki so darovali svoja življenja za lepšo bodočnost slovenskega naroda. Tako je Slovenska skupnost položila vence pred stavbo v ul. Ghega, kjer so bili leta 1944 obešeni talci, na pokopališču pri Sv. Ani, kjer so pokopane bazoviške žrtve, in na pokopališču na Opčinah, kjer so pokopani številni partizani.

Vence je na grobove padlih položila tudi SKGZ. Pred spomenike padlim, ki stoje po raznih krajih našega ozemlja, je položil vence tudi jugoslovanski generalni konzul v Trstu Janhuba.

SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU KULTURNI DOM

V četrtek, 3. novembra ob 16. uri, v petek, 4. novembra ob 16. uri, v nedeljo, 6. novembra ob 16. uri

MAKSIM GORKI

NA DNU

drama v štirih dejanjih

Iz Gorice

GLEDALIŠKO GOSTOVANJE

V nedeljo, 6. novembra, bo ob 16.30 uri gostovalo v Gorici gledališče iz Nove Gorice. Nastopilo bo v prosvetni dvorani na korzu Verdi 13 s komedijo v treh dejanjih »Pesem s ceste« Pavla Schureka. Režira jo Andrej Jelačin. Vstopnice se dobe v predprodaji v ul. Ascoli 1/I. in pred igro pri blagajni. Sedeži so po 400 in 300 lir, stojišča po 200.

PODALJSANA RAZSTAVA

Umetniška razstava slikarja Josipa Tominca v Gorici bi se bila morala zapreti po načrtu že v ponedeljek. V dveh mesecih, odkar je odprta, jo je obiskalo nad deset tisoč ljubiteljev lepe umetnosti. Mnogi si je pa še niso utegnili ogledati. Razstava z devetdesetimi eksponati, ki je doslej ena najbolj okusno in ustrezno urejenih, je zaslovela preko pokrajinskih in deželnih mej.

Iz teh razlogov je sklenil organizacijski odbor, da bo razstava odprta do nedelje 6. novembra. Urnik traja od 10 ure do 12 ure in od 15 do 17 ob sobotah in nedeljah pa do osme ure zvečer.

CEJEVA RAZSTAVA

V torek je bila ob 18.30 uradno odprta razstava goriškega slikarja Jožeta Ceja v razstavišču Pro loco. Naš rojak, ki je študiral na goriških slovenskih srednjih šolah, razstavlja 25 akvarelov in nekaj oljnatih slik.

Cej razstavlja že drugič v Gorici. Umetnostni kritik Montenero ga je ob prvi razstavi ocenil kot prvovrstnega akvarelista, ki zna vdihniti svojim pokrajinskim nekam globokega, epskega, ne pa samo figuralne poteze. Razstava bo odprta do 14. novembra.

STALNE UČITELJICE

Goriško šolsko skrbništvo sporoča, da je prišlo, na podlagi posebnih odlokov, v redni stalež pet učiteljic, in sicer za šole duševno zaostalih otrok. V nadštevilni redni stalež pa 13 učiteljic. Med temi tudi Slovenki Winkler Ema r. Merkuža in Pahor Magdalena r. Cunta.

ŽENA IN DOM

NEKAJ O GOSTOLJUBNOSTI

Gostoljubnost do kakšne mere? To je večni problem marsikateri gospodinje. In res lahko ugotovljamo, da nekateri v tem pretiravajo, druge pa grešijo zaradi premajhne skrbi in ljubeznivosti do gostov. Oboje lahko napravi na gosta neprijeten vtis.

Pri tem je treba vedeti, da je pretirana gostoljubnost včasih še bolj nadležna od premajhne. Pretirana gostoljubnost spravlja gosta v zadrego in mu vzbuja skrb, kako jo bo povrnil, kar sproži celo verigo povabil itd. za, kar ni pravega povoda in je mučno za vse. Pretirana gostoljubnost je znak primitivnosti in je lahko v bistvu tudi netaktnost, ker more pomeniti — ali pa se jo da tako razlagati — kot neke vrste hipoteka na gosta in njegovo družino, ali pa tudi prikrit poskus izsiljevanja nekih uslug.

Lahko pa je čisto enostavno tudi izraz občutka manjvrednosti primitivnejšega pred tistim, katerega smatra za dvignjenega nad svojo družabno raven. Znano je, da gre gostoljubnost pri nekaterih primitivnih narodih — npr. pri Eskimih — tako daleč, da ponudijo gostu celo svojo ženo, dokler bo ostal pod njihovim šotorom. V tem pa se nedvomno odraža tudi strah pred gostom, da bi ne postal nasilen. S tako »gostoljubnostjo« ga hočejo ohraniti pri dobri volji.

Premajhna gostoljubnost pa tudi neprijetno vpliva in ustvarja gostu vtis, da ste do njega hladni. Zato prijetno razgreje ozračje srečanja in pogovora, če ponudite gostu, ki je prišel na kratek obisk, skodelico kave, čaja ali kozareček konjaka (če je moški) in cigareto, morda tudi krožniček peciva, pri čemer pa ne silite preveč vanj, naj vzame za vsako ceno. Če pa se ustavi za dalje časa, npr. za pol dneva, je tudi prav, če ga povabite na kosilo ali večerjo, vendar brez pretiranega ponujanja, ker je možno, da bi rajši jedel zunaj, iz tega ali onega razloga. Torej gostoljubnost že, a ne pretirana; lahko bi rekli — gostoljubnost s taktom, pri čemer je bolj važna oblika in vzdušje, kot tisto, kar ponudite.

Najboljši teniški igralci sveta

Angleški dnevnik »Daily Telegraph« je objavil seznam trenutno najboljših teniških igralcev na svetu. Sestavili so ga strokovnjaki po presoji uspehov igralcev v zadnjem letu. Ugledni strokovnjak za tenis Lance Tingay je mnenja, da niti pri moških niti pri ženskah ni zdaj nobenega takega mojstra tenisa, ki bi ga bilo možno brez ugovorov postaviti na teniški prestol kot absolutnega prvaka ali prvakinjo. Vendar pa so uvrstili na prvi mesti Spanca Manuela Santana in Američanko Billie-Jean Moffitt-King, ker sta zmagala na najtežjem turnirju letošnjega leta, to je v Wimbledonu. Na drugem mestu med moškimi je Avstralec Fred Stolle, ki je zmagal na mednarodnem teniškem prvenstvu Nemčije in je skupaj z Royem Emersonom zmagal tudi v boju parov na prvenstvih v Avstraliji, Južni Afriki in Ameriki.

Seznam je naslednji:

Moški

1. Manuel Santana (Sp.); 2. Fred Stolle (Avstralija); 3. Roy Emerson (Avstralija); 4. Tony Roche (Avstralija); 5. Dennis Ralston (USA); 6. John Newcombe (Avstralija); 7. Arthur Ashe

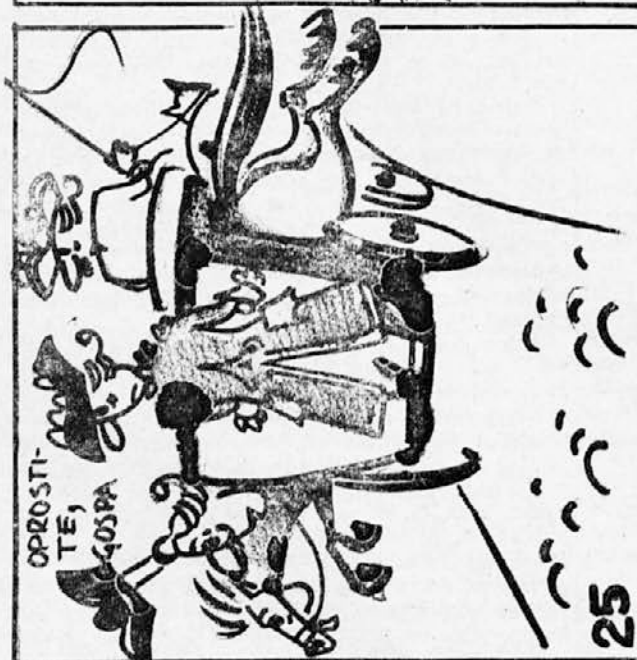
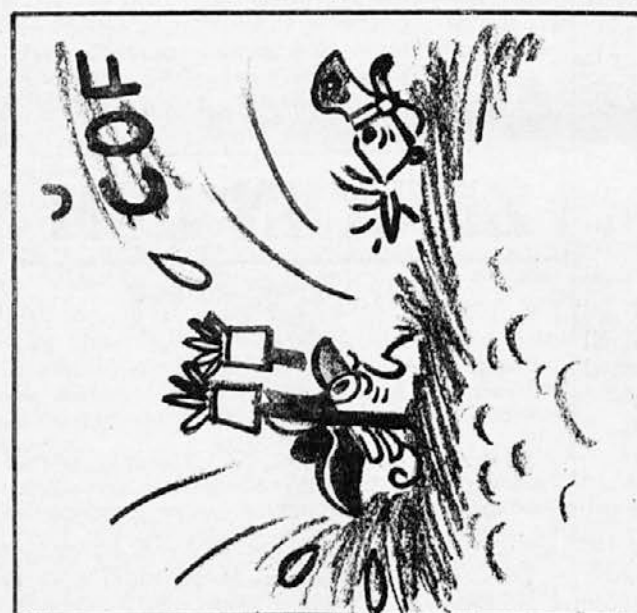
(USA); 8. Istvan Gplyas (Madž.); 9. Cliff Drysdale (J. Afr.); 10. Ken Fletcher (Avstralija).

Ženske

1. Billie-Jean Moffitt-King (USA); 2. Margaret Smith (Avstralija); 3. Maria-Esther Bueno (Braz.); 4. Ann Maydon-Jones (Anglija); 5. Nacy Richey (USA); 6. Annette van Zyl (Juž. Afr.); 7. Norman Baylon (Arg.); 8. Francoise Durr (Fr.); 9. Rosemary Casals (USA); 10. Kerry Meville (Avstralija).

Pri moških torej še vedno prevladujejo v kvaliteti Avstralci (razen prvega mesta), medtem ko so Američani precej odrinjeni, pri ženskah pa so Američanke v ospredju. Pri moških je tudi značilno, da sta med najboljšimi na svetu samo dva Evropejca in še to iz držav, ki v tenisu doslej nista bogve kaj pomenili. Tako v Italiji kot v Jugoslaviji je kvaliteta tenisa zadnja leta močno padla, ker ni kvalitetnega naraščaja, ki bi nadomestil odhajajoče mojstre.

Nekoliko bolj razveseljivo podoba pa kaže zadnja leta tenis v Sloveniji, zlasti pri mladincih. Teniško središče Slovenije je že dolga leta Maribor, kjer ima tenis največjo tradicijo še iz povojnega časa.

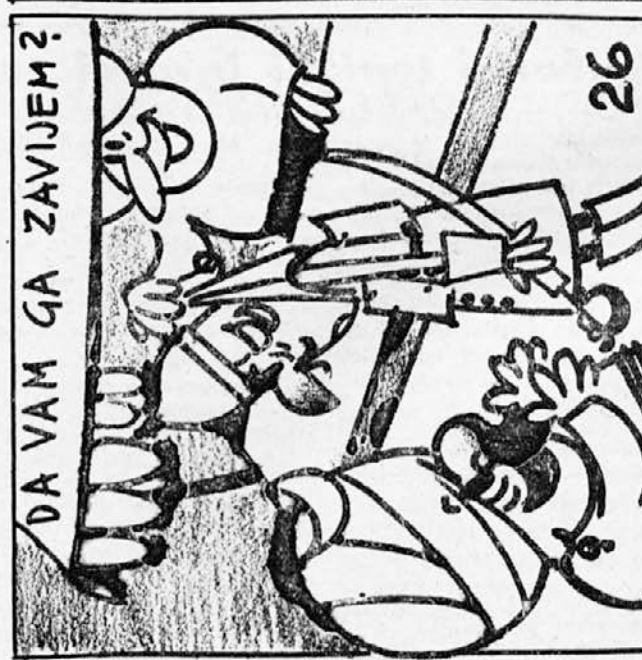
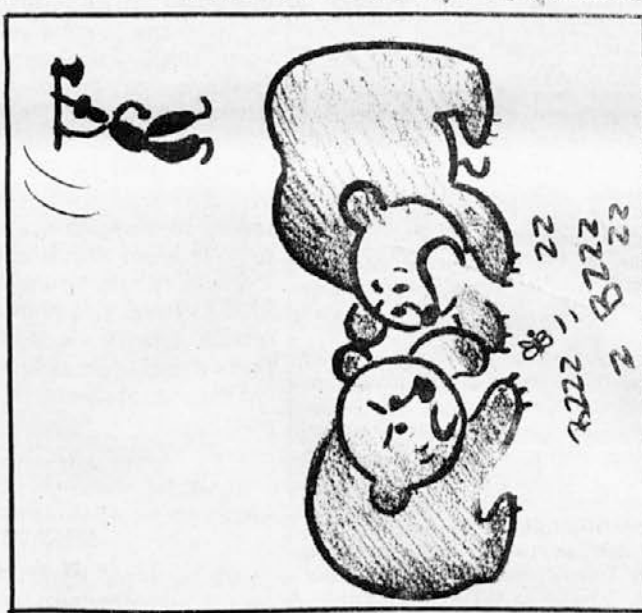
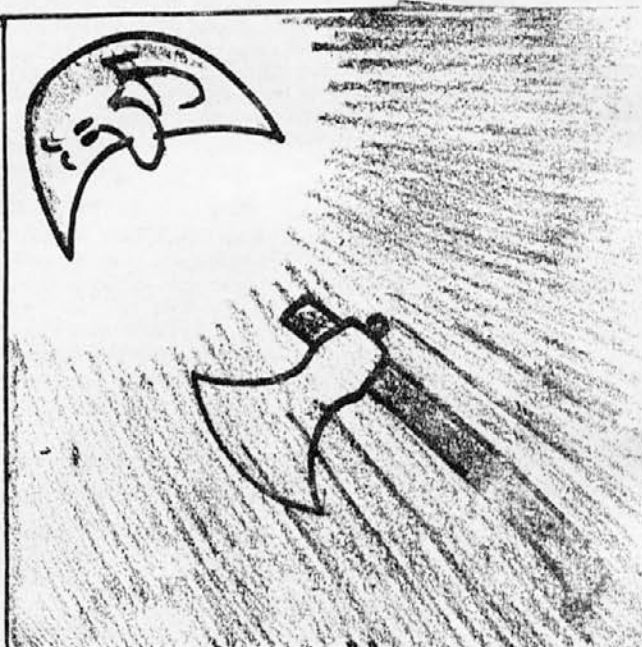

Se sva lebdela v zraku, ko sem ga kratko in malo obrnil. In vrnila sva se na breg, da bi vzela večji zalet. Vendar sva bila tudi vdrugo prekratka. Padla sva v blato daleč od brega in se pogreznila do vratu. Utonila bi, če me ne bi rešila moč lastne roke. Zgrabil sem se za čop svojih las in tako dolgo vlekel, da sem se iz vlekel. Tudi konja sem rešil tako, da sem ga čvrsto stiskal med kolena.

Navzlic svoji bistrosti in pogumu, navzlic vsej gibkosti in moči in navzlic tako iskrenemu konju pa v vojski proti Turkom nisem bil zmerom dobre sreče. Nasprotno, imel sem nesrečo, da sem prišel v turško sužnost. Premagalo me je veliko število nasprotnikov.

Nekoč sem podil zajca, ki je tekal čez dno in strni. Prav tedaj se je na poti pred menoj pojavila kočija z dvema lepima gospema in mi zastavila pot. Moj konj pa se je brez posebnega zaleta pognal kar skozi okno kočije in jaz sem utegnil komaj še sneti klobuk in se gospema za nadlego opravičiti.

Drugič nekoč sem hotel konja spodbosti, da bi preskočil mlako, ki se mi spočetka ni zdela preveč široka. Toda bila je kar precej široka. To sem na žalost opazil šele, ko je bil konj že v zraku.

vrtnarjev in ratarjev, sem jo vrgel v medveda. Preplašila sta se in uboga čebela se je rešila, toda na nesrečo sem prehudo zamahnil in sekira je letela, dokler ni padla na luno. Kako priti do nje? Kje naj dobim lestev, ki bi segla do Lune? Tedaj sem se domislil, da turški fižol zelo naglo raste, in to neverjetno visoko. Pa sem imel rešitev! Hitro sem posadil fižol in začel je rasti. Rastel je in raste, dokler se ni ovil okoli Luninega krajca. Zdaj sem se meni nič tebi nič povzpел na Luno, kamor sem srečno prispel.

26. Da je bila nesreča še hujša, me Turki niso obdržali kot vojnega ujetnika, marveč so me po tankajšjem običaju prodali kot sužnja ta trgu.

V tem bednem polčlaju moj posel, kar je res, je res, ni bil naporen, zato pa tem bolj dolgočasen. Vsako jutro sem moral gnati na pašo sultanove čebele, ves dan paziti nanje in jih pred mrakom spraviti nazaj v panje. Nekoč sem izgubil čebelo. Šel sem jo iskat pa sem opazil, da sta jo napadla dva medveda, ki jima je zadilal njen med. Ker pri roki nisem imel drugega orožja kot srebrno sekuro, ki je znamenje sultanovih